

Lanovka
...ano či ne?

LANOVKA ...ANO ČI NE?

CÍL: Cílem lekce je seznámit žáky s reálným environmentálním problémem zasazeným do konkrétního regionu. Žáci se vžijí do role různých zájmových skupin, formulují vyjádření svých postojů a argumentují v diskuzi. Žáci hledají řešení konkrétního problému, vysvětlí souvislosti a propojení mezi rozvojem regionu a ochranou přírody. Žáci k problému zaujmou a vyjádří svůj osobní postoj.

ČAS: 90 minut.

PŘEHLED AKTIVIT V LEKCI:

Aktivita	Metoda/forma	Čas	Pomůcky
1. T-graf: lyžování	EVOKACE	10 minut	Papíry a tužky, velký flip a fixy, fotokarta (FK 1a, 1b)
2. Práce s textem		10 minut	PL 1/1-3 – texty novinových článků do skupin
3. Seznámení s obsahem článků	UVĚDOMĚNÍ SI	10 minut	Žádné nebo plakát
4. Kulatý stůl		30 minut	PL 2 – texty k rolím, PL 3 – kartičky na rozdělení rolí
5. Anketa nebo názorová škála	REFLEXE	10 minut	Otázky ke škále, lano
6. Oživení turistiky v regionu		20 minut	Prospekty z regionu, PC s přístupem na internet, papíry a tužky do skupin

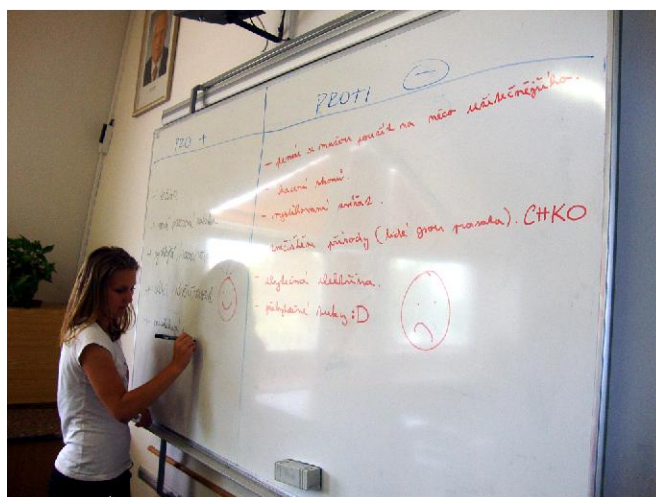
1. T-graf: lyžování

Žáci ve dvojicích hledají plusy + a mínusy –, které s sebou přináší lyžování jako rekreační a závodní sport. Pozitiva a negativa zapisují na papír do dvou sloupečků označených + a –. Jakmile dvojice vyčerpají své nápady, vytvoříme na tabuli nebo plakátu pro třídu jeden společný T-graf, do kterého shrneme všechna nalezená pro a proti ve vztahu k lyžování. Tento graf zůstane vyvěšen ve třídě po celou lekci.

2. Práce s textem

Žáci dostanou do skupin tři různé články (pracovní list 1) vztahující se ke stejnému tématu: plánovaná stavba lanovky na Praděd (při počtu 30 žáků doporučujeme 6 skupin, přičemž vždy dvě skupiny budou mít stejný článek).

Články jsou převzaty z různých medií. Žáci

Společný T-graf, ZŠ Vodní, Mohelnice

ve skupinách přečtou texty a mají za úkol vybrat podstatné informace, které sdělí ostatním – skupiny se stejným textem se vzájemně doplní. Každý článek je rozdělen na krátké části, které si ve skupinách rozdělí dvojice, případně jednotlivci, přečtou a společně pak ve skupině dají dohromady celý obsah.

Tato aktivita slouží především k uvedení do tématu, o kterém se bude dále diskutovat.

3. Seznámení s obsahem článků

Žáci krátce informují ostatní skupiny, zdůrazní to, co je nejvíce zaujalo – obsah článků je v podstatě stejný, liší se několika detaily a celkovým podtextem článku. (Je možné otevřít diskuzi o tom, jak byla v podstatě stejná informace podána různě v různých médiích.)

4. Kulatý stůl

Aktivita simuluje diskuzi u kulatého stolu, kde se sešli zástupci jednotlivých zainteresovaných stran. Žáci si vylosují roli, kterou budou v této aktivitě zastávat (využijeme kartičky z pracovního listu 3). Utvoří zájmové skupiny, které jsou na stavbě lanovky zainteresované.

Skupiny: starostové obcí v regionu, zástupci CHKO Jeseníky, firma usilující o stavbu lanovky, zástupci Klubu českých turistů (lze doplnit o další skupiny dle aktuální situace).

Každá skupina dostane krátký popis své role na kartičce (pracovní list 2), která určuje jeho cíle a úhel pohledu.

Úvodní motivace

„... u společného jednacího stolu se sešli zástupci několika skupin, které mají co říci ke stavbě nové lanovky na Praděd a k jejímu případnému vlivu na životní prostředí v regionu. Jaké mají jednotlivé skupiny záměry a jaké cíle sledují, jsme se dozvěděli z novinových článků, které jsme měli k dispozici v předcházející aktivitě.“

Motivace zúčastněných žáků může proběhnout například jako scénka z prostředí, do kterého chceme hráče zavést. Scénku lze doplnit kostýmem i jinak – například nahrávkou, která simuluje vysílání místního rozhlasu nebo čtením „jakoby“ z denního tisku o setkání u kulatého stolu.

Vlastní diskuze

Skupiny sedí v kruhu a před započítím diskuze mají chvilku na přípravu. Domluví se na mluvčím skupiny a ujasní si, o co přesně jejich skupina usiluje. Zástupci skupin si mohou dát například také jména, tituly nebo vymyslet pracovní pozice či bydliště.

Diskuzi moderuje učitel nebo jeden ze studentů. V úvodním kole dá moderátor postupně slovo všem skupinám a vyzve je, aby se krátce představily a vysvětlily ostatním své pozice.

Cílem každé skupiny je prosadit své zájmy bez ohledu na zájmy ostatních hráčů, jednání účastníků nebude hodnoceno.

Reflexe a rozbor hry

Je dobré dát účastníkům prostor pro vyjádření, jak se ve hře cítili, jak jim vyhovovala přidělená role, jak spolupracovali ve skupině a jaké závěry si ze hry odnášejí. Překvapilo studenty něco v průběhu hry? Co bylo pro účastníky nové a co naopak známé?

Diskuze u kulatého stolu, ZŠ Vodní, Mohelnice

Příprava ve skupinách, ZŠ Vodní, Mohelnice

Více informací k jednotlivým skupinám:

Starostové a region:

<http://www.ejeseniky.com>; http://www.jeseniky.net/rex.php?ID_clanku=87

<http://www.ceskehory.cz/ski-areal/praded-ovcarna.html>

Firma budující lanovku:

<http://www.figura.cz/>

CHKO Jeseníky:

<http://old.ochranaprirody.cz/jeseniky/>

Strana zelených:

<http://www.zeleni.cz/regiony/moravskoslezsky/>

EIA:

<http://www.ecological.cz/>; [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGRIBRY](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGRIBRY)

Klub českých turistů:

<http://www.kctsummerk.cz/>

Informace pro učitele – několik poznámek k vedení hry

V simulačních hrách účastníci získají roli s konkrétním obsahem. Své jednání a chování při hře pak mají této roli přizpůsobit a z této pozice komunikovat s ostatními účastníky a rozhodovat se o dalším postupu a strategii ve hře.

Cílem hry je samotný proces hraní, komunikace mezi účastníky a její forma, rozhodování v rámci jednotlivých fází hry a zdůvodňování těchto rozhodnutí. V rámci simulace, která je stavěna na řešení problému, jsou rozhodnutí hráčů stěžejní pro další vývoj hry. Uvedení simulačních her zahrnuje vysvětlení pravidel tak, jak by tomu mohlo být v reálné situaci. Účastníci získávají základní informace, které jsou dostačující pro realizaci hry. Teprve průběhem samotné hry jsou vedeni k přemýšlení o dalších variantách postupu a v souvislosti s tím o volbě svého jednání a jeho důsledcích. Pro rolové hry je poměrně zásadní výběr účastníků pro jednotlivé role. Tento výběr může být náhodný, ale v řadě případů organizátor může přidělením role hru výrazně ovlivnit. Měl by zajistit na jedné straně její dynamiku a dále zvážit, do jaké míry je vhodné účastníky „tlačit“ do rolí, které neodpovídají jejich přirozené povaze.

5. Anketa nebo názorová škála

Jak si představujete budoucnost Jeseníků?

Žáci buď přidají svůj hlas k výroku, který je jim nejbližší (například pomocí čárek nebo lepicích lístečků na flipovém papíře), nebo vyjádří svůj postoj k jednotlivým výrokom postavením na názorové škále.

Názorovou škálu v jednoduché podobě zorganizujeme ve třídě jako myšlenou nebo lanem znázorněnou čáru přes délku třídy. Jeden konec lana označíme jako místo, kde budou stát ti, kteří s výrokem stoprocentně souhlasí, a druhý konec je místem pro ty, kteří s výrokem absolutně nesouhlasí. Ostatní se podle svých postojů rozprostřou po délce lana.

Názorová škála, ZŠ Vodní, Mohelnice

Názorová škála, ZŠ Vodní, Mohelnice

V okamžiku, kdy všichni našli pozici, která odpovídá postoji k pronesenému výroku, žáci krátce komentují své postavení na názorové škále. Hlasitě pronesená zdůvodnění postojů mohou některé účastníky přimět ke změně pozice na názorové škále.

Příklady výroků:

- *Vyhovuje mi současný stav ochrany přírody v oblasti Pradědu v Jeseníkách.*
- *Vyhovuje mi současný provoz skiareálu na Pradědu.*
- *Jsem pro stavbu čtyřsedačkové lanovky na Praděd.*
- *Z Jeseníků by se měl stát národní park.*
- *Myslím si, že ochrana přírody a rozvoj lyžování nejsou v protikladu.*
- *Ochrana přírody by měla mít za všech okolností přednost před rozvojem turistického ruchu.*
- *Za určitých okolností bych upřednostnil/a zkvalitňování podmínek pro lyžování před ochranou přírody.*

6. Oživení turistiky v regionu

Místní starostové očekávají, že nová lanovka povzbudí turistický ruch v regionu. Jaké další podněty a mapady byste jim pro zatraktivnění regionu pro návštěvníky doporučili vy?

Zkuste vzít v úvahu také hledisko ochrany přírody. Ve skupinách žáci sepisují nápady a potom si je navzájem krátce představí. Vhodnou pomůckou pro tuto aktivitu jsou letáky z nejrůznějších míst regionu, ze kterých žáci zjistí, co všechno aktuálně nabízejí obce a rekreační střediska návštěvníkům.

Podklady a informace k této aktivitě mohou žáci vyhledat také na:

<http://www.msregion.cz/cz/jeseniky/priroda/chranena-uzemi/chko-jeseniky--5271/>

<http://www.cykloutoulky.cz/regiony/region-jeseniky.php>

<http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/2-turisticky-potencial-regionu/turisticky-region-stredni-morava-a-jeseniky/>

<http://www.tourism.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=51549><http://www.lesy.cz/volny-cas-v-lese/naucne-stezky/Stranky/default.aspx>

Informace pro učitele

EIA (Environmental Impact Assessment) = Vyhodnocení vlivů na životní prostředí

Jedná se o proces, během kterého se posuzuje, jaký vliv bude mít konkrétní stavba nebo jiný projekt na obyvatelstvo a životní prostředí. Připomínky a námítky k danému projektu může vznést kdokoli z veřejnosti, což by mělo zaručovat skutečně objektivní posouzení problému. Posuzování se vztahuje nejen na současný stav dané lokality a přímý dopad výstavby na ni, ale i vlivy vzniklé během přípravy, výstavby, provádění a případného likvidování záměru. Výstup procesu má pouze doporučující charakter, nepodléhá správnímu řádu a nelze se proti němu odvolat. Studii EIA musí přiložit k žádosti o realizaci všechny velké stavby a všechny podniky s výrazným dopadem na přírodu (továrny, spalovny atd.). EIA byla v českém zákonodárství poprvé zavedena zákonem České národní rady č. 244/1992 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí (1992).

V současné době ji upravuje zákon č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí. EIA je součástí zákonodárství i řady dalších států, mimo jiné USA a všech států Evropské unie.

Zdroje dalších informací:

<http://www.eia-international.org/>

Vyhodnocení vlivů na životní prostředí. Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. 2012 [cit. 2012-06-26]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/EIA>

Další možností je rozšíření aktivity směrem k mediální výchově

Zkuste napsat, jak by informace o lanovce mohla vypadat v jiných druzích médií (bulvární tisk, sportovní týdeník, regionální list, odborný lyžařský časopis, periodikum zaměřené na ochranu přírody).

Skupiny si zvolí nebo dostanou zadaný druh média, vzájemně neví, jaké zadání mají ostatní skupiny. Žáci ve skupinách si vymyslí název svých novin či časopisu, sestaví krátkou zprávu. Následuje postupné čtení zpráv – ostatní hádají, o jaký druh časopisu nebo novin jde.

Během této aktivity si žáci uvědomují, jak velké může být zkreslení zprávy podávané za nějakým účelem.

Při diskuzi můžeme vycházet z následujících témat:

- ...moc novinářů a médií
- ...naše ovlivnitelnost médii
- ...objektivnost zveřejňovaných informací
- ...kritický odstup od informací

Přílohy:

Pracovní list 1/1-3: Texty novinových článků do skupin.

Pracovní list 2: Texty k rolím pro aktivitu Kulatý stůl.

Pracovní list 3: Kartičky na rozdělení rolí.

Fotokarta 1a, 1b.

Foto Tereza Hypišová

Foto Jiří Vrba

Zdroje:

Lanovka na Praděd oživila spor ochránců přírody, obcí a majitele vleků

KLIMKOVÁ, Petra a Markéta RADOVÁ. Lanovka na Praděd oživila spor ochránců přírody, obcí a majitele vleků. IDNES.cz [online]. 2011 [cit. 2012-06-26]. Dostupné z: http://olomouc.idnes.cz/lanovka-na-praded-ozivila-spor-ochrancu-prirody-obci-a-majitele-vleku-12l-/olomouc-zpravy.aspx?c=A110528_1593360_olomouc-zpravy_toi

Plán na sněhový ráj: Praděd má mít novou lanovku

FRÁNEK, Tomáš. Plán na sněhový ráj: Praděd má mít novou lanovku. Aktuálně.cz [online]. 2011 [cit. 2012-06-26]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/nakupy/clanek.phtml?id=696080>

Šéf CHKO Jeseníky rezignoval. V době, kdy se rozhoduje o lanovce na Praděd

Šéf CHKO Jeseníky rezignoval. V době, kdy se rozhoduje o lanovce Praděd. Ekolist.cz [online]. 2012 [cit. 2012-06-26]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/sef-chko-jeseniky-rezignoval-je-to-kvuli-lanovce-na-praded>